

Costel Gîlcă

CODUL MUNCII

COMENTAT ȘI ADNOTAT

Lucrarea cuprinde:

- ✓ comentariu la fiecare articol;
- ✓ 3.000 de trimiteri bibliografie la reviste și cărți începând cu anul 1900 și până în prezent, constituind fără îndoială punctul de plecare în orice tip de cercetare care se va întreprinde;
- ✓ 2.000 de extrase din doctrina națională;
- ✓ 1.000 de extrase din jurisprudența națională;
- ✓ 400 de extrase din jurisprudența Curții Constituționale a României;
- ✓ 400 de extrase din jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului;
- ✓ 300 de extrase din jurisprudența Curții de Justiție a Uniunii Europene.

BONUS !

Acces gratuit 90 de zile

Prin achiziția prezentei lucrări beneficiați de acces gratuit la **DATABASE ROSETTI** - bază de date de reviste juridice și economice.

Conectarea se face online la: www.dbrosetti.ro utilizând codul unic înscris pe copertă.

db
ROSETTI **DATABASE ROSETTI**
Reviste juridice și economice
www.dbrosetti.ro

CODUL MUNCII
COMENTAT ȘI ADNOTAT

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

GÎLCĂ, COSTEL

Codul muncii comentat și adnotat / Costel Gîlcă. - București :

Rosetti International, 2013

Index

ISBN 978-606-93376-6-0

349.2(498)

Copyright © 2013 Editura ROSETTI International

CODUL MUNCII COMENTAT ȘI ADNOTAT

Toate drepturile asupra prezentei ediții sunt rezervate

Editurii ROSETTI International. Drepturile de distribuție aparțin în exclusivitate Editurii ROSETTI International.

Redactor: Marian Florescu

Tehnoredactor: Carmen Dumitrescu

Editura ROSETTI INTERNATIONAL

București, Str. Ion Brezoianu nr. 9, ap. 6, sector 5

cod poștal: 050022

tel./fax: +04 021 314 77 81; 0726 178 175; 0724 305 413

e-mail: distributie@editurarosetti.ro

www.editurarosetti.ro

Costel Gîlcă

CODUL MUNCII
– COMENTAT ȘI ADNOTAT –

Nota editorului: Prezenta lucrare este actualizată la data de 5 iulie 2013.

Legea nr. 53/2003 – Codul muncii a fost publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 72 din 5 februarie 2003 și **republicată**, în M. Of. nr. 345 din 14 mai 2012, în temeiul art. V din Legea nr. 40/2011 pentru modificarea și completarea Legii nr. 53/2003 – Codul muncii, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 225 din 31 martie 2011, dându-se textelor o nouă numerotare.

După republicare, Legea nr. 53/2003 – Codul muncii a fost modificată prin:

– **Legea nr. 147/2012** pentru modificarea art. 139 alin. (1) din Legea nr. 53/2003 - Codul muncii (M. Of. nr. 509 din 24 iulie 2012);

– **Legea nr. 76/2012** pentru punerea în aplicare a Legii nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă (M. Of. nr. 365 din 30 mai 2012), prin care a fost introdus la art. 269 un nou alineat (3);

– **Legea nr. 2/2013** privind unele măsuri pentru degrevarea instanțelor judecătorești, precum și pentru pregătirea punerii în aplicare a Legii nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă (M. Of. nr. 89 din 12 februarie 2013), prin care a fost modificat art. 269 alin. (1).

ABREVIERI

AJOFM	Agenția județeană de ocupare a forței de muncă
AMT	agent de muncă temporară
C.Ap.	Curtea de apel
CC	Curtea Constituțională
CDD	contract individual de muncă pe durată determinată
CDN	contract de muncă pe durată nedeterminată
CFP	concediu fără plată
CIM	contract individual de muncă
CJUE	Curtea de Justiție a Uniunii Europene
CMT	contract de muncă temporară
CNCD	Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării
Convenția EDO	Convenția europeană a drepturilor omului
CSSM	Consiliul de Securitate și Sănătate în Muncă
CTP	contract de muncă cu timp parțial
Curtea EDO	Curtea europeană a drepturilor omului
Dec.	Decizia
Dreptul	Revista Dreptul
Ed.	Editura
ITM	Inspectoratul teritorial de muncă
Î.C.C.J.	Înalta Curte de Casație și Justiție
JN	Revista Justiția Nouă
LDS	Legea nr. 62/2011 a dialogului social
M.Of.	Monitorul Oficial partea I
OIM	Organizația Internațională a Muncii
PR	Revista Pandectele române
PS	Revista Pandectele săptămânale
RDC	Revista de drept comercial
RDS	Revista de drept social
RRD	Revista Română de Drept
RRDC	Revista Română de drept comunitar
RRDM	Revista Română de dreptul muncii
s.	secția
SCJ	Studii și cercetări juridice
T.	tribunalul

TABLA DE MATERII

	Art.
TITLUL I. DISPOZIȚII GENERALE	1-9
Capitolul I. Domeniul de aplicare.....	1-2
Capitolul II. Principii fundamentale.....	3-9
TITLUL II. CONTRACTUL INDIVIDUAL DE MUNCĂ	10-110
Capitolul I. Încheierea contractului individual de muncă.....	10-36
Capitolul II. Executarea contractului individual de muncă.....	37-40
Capitolul III. Modificarea contractului individual de muncă.....	41-48
Capitolul IV. Suspendarea contractului individual de muncă.....	49-54
Capitolul V. Încetarea contractului individual de muncă.....	55-81
Secțiunea 1. Încetarea de drept a contractului individual de muncă.....	56-57
Secțiunea a 2-a. Concedierea.....	58-60
Secțiunea a 3-a. Concedierea pentru motive care țin de persoana salariatului.....	61-64
Secțiunea a 4-a. Concedierea pentru motive care nu țin de persoana salariatului.....	65-67
Secțiunea a 5-a. Concedierea colectivă. Informarea, consultarea salariaților și procedura concedierilor colective.....	68-74
Secțiunea a 6-a. Dreptul la preaviz.....	75-77
Secțiunea a 7-a. Controlul și sancționarea concedierilor nelegale.....	78-80
Secțiunea a 8-a. Demisia.....	81
Capitolul VI. Contractul individual de muncă pe durată determinată.....	82-87
Capitolul VII. Munca prin agent de muncă temporară.....	88-102
Capitolul VIII. Contractul individual de muncă cu timp parțial.....	103-107
Capitolul IX. Munca la domiciliu.....	108-110
TITLUL III. TIMPUL DE MUNCĂ ȘI TIMPUL DE ODIHNĂ	111-158
Capitolul I. Timpul de muncă.....	111-132
Secțiunea 1. Durata timpului de muncă.....	111-119
Secțiunea a 2-a. Munca suplimentară.....	120-124
Secțiunea a 3-a. Munca de noapte.....	125-128
Secțiunea a 4-a. Norma de muncă.....	129-132
Capitolul II. Repausuri periodice.....	133-143
Secțiunea 1. Pauza de masă și repausul zilnic.....	134-136
Secțiunea a 2-a. Repausul săptămânal.....	137-138
Secțiunea a 3-a. Sărbătorile legale.....	139-143
Capitolul III. Concediile.....	144-158
Secțiunea 1. Concediul de odihnă anual și alte concedii ale salariaților.....	144-153
Secțiunea a 2-a. Concediile pentru formare profesională.....	154-158

TITLUL IV. SALARIZAREA	159-174
Capitolul I. Dispoziții generale	159-163
Capitolul II. Salariul de bază minim brut pe țară garantat în plată.....	164-165
Capitolul III. Plata salariului	166-171
Capitolul IV. Fondul de garantare pentru plata creanțelor salariale.....	172
Capitolul V. Protecția drepturilor salariaților în cazul transferului întreprinderii, al unității sau al unor părți ale acesteia	173-174
TITLUL V. SĂNĂTATEA ȘI SECURITATEA ÎN MUNCĂ	175-191
Capitolul I. Reguli generale	175-182
Capitolul II. Comitetul de securitate și sănătate în muncă	183-185
Capitolul III. Protecția salariaților prin servicii medicale	186-191
TITLUL VI. FORMAREA PROFESIONALĂ.....	192-210
Capitolul I. Dispoziții generale	192-200
Capitolul II. Contracte speciale de formare profesională organizată de angajator.....	201-207
Capitolul III. Contractul de ucenicie la locul de muncă	208-210
TITLUL VII. DIALOGUL SOCIAL.....	211-228
Capitolul I. Dispoziții generale	211-213
Capitolul II. Sindicatele.....	214-220
Capitolul III. Reprezentanții salariaților	221-226
Capitolul IV. Patronatul	227-228
TITLUL VIII. CONTRACTELE COLECTIVE DE MUNCĂ.....	229-230
TITLUL IX. CONFLICTELE DE MUNCĂ	231-236
Capitolul I. Dispoziții generale	231-232
Capitolul II. Greva.....	233-236
TITLUL X. INSPECȚIA MUNCII	237-240
TITLUL XI. RĂSPUNDEREA JURIDICĂ	241-265
Capitolul I. Regulamentul intern	241-246
Capitolul II. Răspunderea disciplinară	247-252
Capitolul III. Răspunderea patrimonială	253-259
Capitolul IV. Răspunderea contravențională	260
Capitolul V. Răspunderea penală	261-265
TITLUL XII. JURISDICȚIA MUNCII.....	266-275
Capitolul I. Dispoziții generale	266-268
Capitolul II. Competența materială și teritorială.....	269
Capitolul III. Reguli speciale de procedură	270-275
TITLUL XIII. DISPOZIȚII TRANZITORII ȘI FINALE	276-281

TITLUL I DISPOZIȚII GENERALE

CAPITOLUL I Domeniul de aplicare

Bibliografie:

I. 1956-1989

LUCRĂRI GENERALE: A. E. Pașerstnik, Dreptul la muncă, 1954; L. Miller, Codul muncii adnotat, Ed. Științifică, București, 1959; Utto Victor, Drept muncitoresc – Note de curs, București, 1966; Virgil I. Câmpianu, Dreptul muncii, Ed. Didactică și Pedagogică, București, 1967; Sanda Ghimpu, I. T. Ștefănescu, Șerban Beligrădeanu, Gheorghe Mocanu, Dreptul muncii, vol I-III, Ed. științifică și enciclopedică, București, 1978-1982.

CĂRȚI DIVERSE: Viorel Micu, Pe treptele calificării profesionale, Ed. Politică, București, 1968; Vasile Buia, Alocația de stat pentru copii, Ed. Științifică, București, 1971; Teodor Meleșcanu, Organizația internațională a muncii, Ed. Politică, București, 1974; Constantin Sîrbu, Munca productivă și neproductivă, Ed. Politică, București, 1976; Sanda Ghimpu, Gheorghe Mohanu, Garanții ale stabilității în muncă, Ed. Politică, București, 1977; Nicolae Bădilă, Repartiția după muncă, Ed. științifică și enciclopedică, 1979; Gabriela Ioan, Drepturile și obligațiile personalului muncitor, Ed. științifică și enciclopedică, 1980.

ARTICOLE: Augustin Ungureanu; Vasile Pacurar; Gheorghe Ioanițoiu, Noul cod al muncii – etapă superioară în reglementarea raporturilor de muncă, RRD nr. 6/1973; Sanda Ghimpu, Dezvoltarea teoriei dreptului muncii oglindită în paginile revistei, RRD nr. 12/1969; Andrei Popescu; Valer Dorneanu, Tendințe și perspective în perfecționarea legislației muncii, RRD nr. 4/1989; Petre Marica, Garanții ale stabilității raportului juridic de muncă, RRD nr. 4/1974; Sanda Ghimpu, Noul cod al muncii. Principii fundamentale ale reglementării, RRD nr. 2/1973; Șerban Beligrădeanu, Considerații în legătură cu modificările și completările aduse prin decretul nr. 19/1986 – privind stabilirea unor măsuri pentru perfecționarea mecanismului economico-financiar – unor reglementări referitoare la raporturile juridice de muncă, RRD nr. 2/1986. G.K. Moskalenko, Problemele fundamentale ale științei dreptului muncitoresc sovietic, JN nr. 5/1957; I. Teodoru, Opinii în legătură cu aplicarea în practică a dispozițiilor referitoare la unele termene reglementate de codul muncii, RRD nr. 1/1974; M. Witzman, Dreptul muncitoresc în anii puterii populare, JN nr. 4/1959; N.G. Alexandrov, Lenin despre organizarea socialistă a muncii, JN nr. 5/1950; Ovidiu Ionașcu, Dispoziții de protejere a minorului în dreptul muncii, RRD nr. 12/1968; Sanda Ghimpu, Aspecte ale codificării dreptului muncii în România, RRD nr. 1/1979; Proiect, Bazele legislației muncii a uniunii republicilor sovietice socialiste și a republicilor unionale, JN nr. 5/1959; Sanda Ghimpu, Protecția femeii în dreptul muncii, RRD nr. 8/1967; Traian Ștefănescu, Trăsăturile fundamentale ale raportului juridic de muncă în lumina noii reglementări privind organizarea și disciplina muncii, RRD nr. 12/1970.

II. 1990-prezent

AUTONOMIA DREPTULUI MUNCII: Costel Gîlcă, Autonomia dreptului muncii, RDS nr. 10/2012; Costel Gîlcă, Originea contractului individual de muncă se regăsește în regulamentele breslelor și nu în Codul civil, RDS nr. 8/2011; Costel Gîlcă, Codul civil nu a reglementat niciodată contractul de muncă, RDS nr. 9/2011; Costel Gîlcă, Contractul individual de muncă nu este un contract intuitu personae, (I), RDS nr. 6/2011; (II), RDS nr. 7/2011; Costel Gîlcă, Noi teorii în dreptul muncii, I, RDS nr. 10/2011 (II), RDS nr. 1/2012; Costel Gîlcă, Un secol de relații juridice de muncă 1790-1900, I, RDS nr. 5/2012; (II), RDS nr. 7/2012.

REGIMUL JURIDIC: Al. Athanasu, L. Dima, Regimul juridic al raporturilor de muncă în reglementarea noului Cod al muncii, p. I, PR nr. 3/2003, p. 240; Al. Athanasu, L. Dima, Regimul

juridic al raporturilor de muncă în reglementarea noului Cod al muncii, p. II, PR nr. 4/2003, p. 255; Al. Athanasiu, L. Dima, Regimul juridic al raporturilor de muncă în reglementarea noului Cod al muncii, p. III, PR nr. 5/2003, p. 238; Al. Athanasiu, L. Dima, Regimul juridic al raporturilor de muncă în reglementarea noului Cod al muncii, p. IV, PR nr. 6/2003; Ș. Beligrădeanu, Natura raportului juridic de muncă al membrilor Corpului diplomatic și consular al României în lumina Legii nr. 269/2003, Dreptul nr. 10/2003, p. 30; Ș. Beligrădeanu, Corelația între Legea nr. 192/2006 privind organizarea profesiei de mediator și dreptul muncii, Dreptul nr. 10/2006, p. 87, E. Buturugă, Aspecte referitoare la raporturile juridice de muncă ale prepușilor, RRDM nr. 1/2002, p. 86; R.I. Chirică, Oana Cazan, Noul Cod al muncii – o reglementare modernă a raporturilor de muncă, R.M. nr. 1/2003, p. 3; N. Diaconu, Reglementarea relațiilor de muncă la nivel comunitar, RRDM nr. 1/2004, p. 76; O.P. Musta, Unele considerații referitoare la aplicarea art. 42 alin. (1) din Legea nr. 168/1999, RRDM nr. 2/2007, p. 76; I.T. Ștefănescu, B. Vartolomeu, Uzul în domeniul raporturilor de muncă, Dreptul nr. 5/2001, p. 93; O. Ținca, Protecția datelor cu caracter personal în raportul de muncă, RRDM nr. 1/2004, p. 31; D. Țop, Particularități ale raportului de muncă al consilierilor juridici, RRDM nr. 2/2004, p. 56; B. Vartolomei, A. Vidat, Deciziile Curții Constituționale în materia relațiilor de muncă, RRDM nr. 3/2007, p. 138; A. Vidat, Considerații privind principiul „la muncă egală sau de valoare egală, plată egală”, RRDM nr. 2/2007, p. 97.

RAPORTURI JURIDICE DE MUNCĂ ALE POLIȚIȘTILOR: Ovidiu Macovei, Paul Bălțățeanu, Subordonarea ierarhică a polițistului, RRDM nr. 1/2008; Mara Ioan, Iamandi Luca, Observații privind prevederile art. 10 alin. 2 din Legea nr. 360/2002 privind statutul polițistului, RRDM nr. 3/2008; Mara Ioan, Aspecte privind raporturile de serviciu ale polițistilor, RRDM nr. 1/2008; Mara Ioan, Adrian Băncilă, Punerea la dispoziție a polițistilor și personalului militar din cadrul Ministerului Administrației și Internelor, RRDM nr. 7/2010; Emilian Valentin Frâncu, Specificul raporturilor de muncă ale jurnalistului, RRDM nr. 2/2011.

RAPORTURI JURIDICE DE MUNCĂ ÎN ADMINISTRAȚIA PUBLICĂ: Ionel Petrea, Ana Cioriciu Ștefănescu, Considerații teoretice și practice privind promovarea în administrația publică, RRDM nr. 4/2008; Ion Popa, Promovarea în funcții de conducere – formă de modificare a raportului juridic de muncă al magistraților, RRDM nr. 5/2008; Ana Cioriciu Ștefănescu, Modalitățile de dobândire a calității de funcționar public, RRDM nr. 5/2009; Ana Cioriciu Ștefănescu, Observații privind transferul funcționarilor publici potrivit Legii nr. 188/1999, RRDM nr. 7/2009; Ana Cioriciu Ștefănescu, Considerații asupra recentelor modificări și completări aduse Legii nr. 188/1999 privind Statutul funcționarilor publici, RRDM nr. 8/2009; Ana Cioriciu Ștefănescu, Promovarea funcționarilor publici și a personalului contractual din administrația publică – noi modificări, RRDM nr. 2/2010; Verginia Vedinaș, Controverse doctrinare privind statutul juridic al funcționarului public, RRDM nr. 6/2012.

RAPORTURILE JURIDICE ALE JUDECĂTORILOR: Ioan Popa, Considerații asupra legalității unor decizii adoptate de Consiliul Superior al Magistraturii în materia raporturilor juridice de muncă, RRDM nr. 3/2008; Ion Popa, Reputația – condiție a dobândirii și exercitării funcției de magistrat, RRDM nr. 8/2009; Roxana Ioana Petcu, Considerații privind Codul Deontologic al Magistraților, RRDM nr. 1/2010; Andra Conea, Daniel Asănică, Statutul judecătorilor și procurorilor în spațiul european, RRDM nr. 8/2010; Ion Popa, Scurte considerații critice asupra Legii nr. 300/2011 privind procedura de promovare a magistraților în funcția de judecător la Înalta Curte de Casație și Justiție, RRDM nr. 2/2012; Ion Popa, Promovarea magistraților la Înalta Curte de Casație și Justiție – proces evolutiv sau conjunctură?, RRDM nr. 7/2012.

RAPORTURILE JURIDICE ALE PSIHOLOGILOR: Adelina Duțu, Formele de exercitare ale profesiei de psiholog, RRDM nr. 1/2012; Adelina Duțu, Reglementarea profesiei de psiholog în România și în unele state membre ale Uniunii Europene, RRDM nr. 3/2012

RAPORTURI JURIDICE DE MUNCĂ ÎN ÎNVĂȚĂMÂNT: Ion Traian Ștefănescu, Controverse posibile în legătură cu interpretarea unor norme din cuprinsul Legii nr. 1/2011 a educației naționale, RRDM nr. 1/2011; Șerban Beligrădeanu, Corecta interpretare a art. 289 din Legea educației naționale nr. 1/2011 privitoare la condițiile în care personalul didactic și de cercetare din învățământul superior își poate continua activitatea după împlinirea vârstei de pensionare, RRDM nr. 2/2011.

RAPORTURILE JURIDICE ALE ANTRENORILOR: Paul Bălțățeanu, Considerații privind statutul antrenorului, RRDM nr. 5/2011

RAPORTURILE JURIDICE ADMINISTRATORILOR: Monica Novac, Calitatea de salariat și administrator al societății cu răspundere limitată, RDS nr. 7/2012

AUTONOMIA CULTELOR RELIGIOASE RECUNOSCUTE: Costel Gîlcă, Relația juridică dintre preoții ortodocși și Biserica Ortodoxă Română, RDS nr. 2/2012; Nicolae Adrian Lemeni, Relațiile dintre cultele religioase și personalul de cult. Istorie și actualitate, RDS nr. 6/2012; Anca-Elena Burghelca, Alina Crăciunica, Relația juridică dintre cler și Biserica Ortodoxă Română – extras, RDS nr.

5/2012; Santiago Cañamares Arribas, Autonomia confesiunilor religioase și discriminarea la locul de muncă, RDS nr. 4/2012; Costel Gîlcă, Egalitate de tratament I, RDS nr. 6/2012; Roger Kiska, Problema autonomiei Bisericii în cauza Sindicatul Păstorul cel bun c. România, RDS nr. 4/2012; Cécile Mathieu, Serge Gutwirth, Paul De Hert, Libertatea religioasă către o obligație de neutralitate a Statului în învățământul public?, RDS nr. pilot/2010.

Art. 1 [Domeniul de aplicare]

(1) Prezentul cod reglementează domeniul raporturilor de muncă, modul în care se efectuează controlul aplicării reglementărilor din domeniul raporturilor de muncă, precum și jurisdicția muncii.

(2) Prezentul cod se aplică și raporturilor de muncă reglementate prin legi speciale, numai în măsura în care acestea nu conțin dispoziții specifice derogatorii.

Legislație conexasă: ♦ Legea nr. 360/2002 privind Statutul polițistului (M. Of. nr. 440 din 24 iunie 2002); ♦ Legea nr. 514/2003 privind organizarea și exercitarea profesiei de consilier juridic (M. Of. nr. 867 din 5 decembrie 2003); ♦ Legea nr. 188/1999 privind Statutul funcționarilor publici (republicată în M. Of. nr. 365 din 29 mai 2007); ♦ Legea nr. 1/2005 privind organizarea și funcționarea cooperăției (M. Of. nr. 172 din 28 februarie 2005).

Comentariu

Primul alineat al acestui articol reprezintă mai degrabă un deziderat al legiuitorului, în ceea ce privește câmpul material de aplicare, decât o realitate.

Astfel, deși se precizează că „prezentul Cod al muncii reglementează domeniul raporturilor de muncă”, în realitate trebuie făcute două precizări:

- prezenta lege intitulată „Codul muncii” nu este un veritabil cod, adică o colecție exhaustivă de legi care reglementează un domeniu, în speță domeniul relațiilor de muncă;
- prezenta lege este un act normativ care reglementează elementele esențiale ale contractului individual de muncă, și edictează anumite principii care urmează să se aplice în alte materii: jurisdicția muncii, conflictele de muncă, contractele de ucenicie etc., aceste materii fiind însă reglementate prin alte legi și nu prin Codul muncii.

De asemenea, o altă critică vizează faptul că nici referirea primului articol la conform căreia „prezentul Cod al muncii reglementează modul de control al aplicării reglementărilor din domeniul raporturilor de muncă” nu sunt este corectă, deoarece astfel, Titlul X intitulat „Inspekția muncii” care ar trebui să reglementeze modul de control al aplicării reglementărilor din domeniul raporturilor de muncă nu face altceva decât să fie dispoziții de principiu, art. 239 precizând foarte clar că înființarea și organizarea Inspekției Muncii sunt reglementate prin lege specială.

Așadar, nu prezentul Cod al muncii reglementează modalitatea de control, ci Legea nr. 108/1999 pentru înființarea și organizarea Inspekției Muncii, republicată, care reglementează, în sensul real al termenului, modalitatea de controlul a aplicării reglementărilor din domeniul raporturilor de muncă (a se vedea art. 5 din Legea 108/1999, republicată, M. Of. nr. 290 din 3 mai 2012).

Cu privire la cel de-al doilea alineat, interesul lui practic este major deoarece consacră principiul conformă căruia dispozițiile Codului muncii se aplică în toate relațiile de muncă, în condițiile în care nu există dispoziții speciale în acest sens.

Cu titlul de exemplu, relațiile de muncă ale funcționarilor publici, reglementate prin Legea nr. 188/1999 privind Statutul funcționarilor publici, republicată, se completează cu dispozițiile Codului muncii (a se vedea în acest sens art. 117 din Legea nr. 188/1999, republicată, M. Of. nr. 365 din 29 mai 2007).

Așadar, ori de câte ori suntem în fața unei relații de muncă, dar nu este reglementată prin lege specială sunt aplicabile dispozițiile Codului muncii, și chiar și în situația în care aceas-

ta există legi speciale, în măsura în care există situații nereglementate, atunci se va face aplicarea normelor Codului muncii.

În concluzie, prezenta legea, intitulată Codul muncii, nu reprezintă o culegere exhaustivă a norme în domeniul relațiilor de muncă, ci este doar o lege care reglementează condițiile încadrării în muncă și principalele elemente și condiții ale contractului individual de muncă, completându-se cu o serie întreagă de alte acte normative, denumirea dată acestei legi „Codul muncii” fiind improprie.

Doctrină

DEFINIȚIE

1. Raporturile de muncă sunt definite ca acele relații sociale reglementate de lege, ce iau naștere între o persoană fizică, pe de o parte, și, ca regulă, o persoană juridică (societate comercială, regie autonomă, unitate bugetară etc.) pe de altă parte, ca urmare a prestării unei anumite munci de către prima persoană în folosul celei de a doua, care, la rândul ei, se obligă să o remunereze și să creeze condițiile necesare prestării acestei munci. (Alexandru Țiclea, *Tratat de dreptul muncii – Legislație. Doctrină. Jurisprudență*, Ed. Universul Juridic, București 2012, p. 18, citat din Ion Traian Ștefănescu, Șerban Beligrădeanu, Gheorghe Mohanu, *Dreptul muncii. Tratat*, p. 7)

2. Raporturile de muncă sunt acele raporturi juridice care se nasc din încheierea contractului individual sau colectiv de muncă, iar acestor raporturi juridice de muncă le sunt aplicabile prevederile codului. ca excepție, raporturi juridice de muncă se pot naște și potrivit reglementărilor unor legi speciale, prevederile Codului muncii fiind aplicabile și acestor categorii de raporturi juridice, în măsura în care legile speciale aplicabile nu conțin dispoziții specifice derogatorii. (Alexandru Athanasiu, Magda Volonciu, Luminița Dima, Oana Cazan, *Codul muncii. Comentariu pe articole. Volumul I – Articolele 1-107*, Ed. C.H. Beck, București, 2007, p. 2)

3. Existența relației de muncă nu depinde de denumirea pe care părțile o dau convenției pe care o încheie, de condițiile de fapt în care este prestată activitatea. Trăsătura proprie, fundamentală, caracteristică și determinantă a raportului de muncă este constituită de relația de subordonare, existentă între subiectele acestui raport, în sensul că persoana care prestează munca este subordonată celui alt subiect al raportului respectiv. (A. Țiclea, *op. cit.*, p. 18)

4. Raportul juridic de muncă se caracterizează printr-un mod specific de subordonare a persoanei fizice față de celălalt subiect în

folosul căruia prestează munca. (A. Țiclea, *op. cit.*, p.19)

CÂMP DE APLICARE

A. POZITIV

5. Dispozițiile Codului muncii sunt [...] aplicabile și acelor raporturi juridice care sunt considerate ca fiind conexe raporturilor de muncă: raporturile juridice legate de înființarea, organizarea și funcționarea sindicatelor și patronatelor, precum și cele referitoare la desfășurarea dialogului social, raporturile juridice privind controlul raporturilor de muncă și înființarea, organizarea și funcționarea inspecției muncii, raporturile juridice privind soluționarea conflictelor de muncă și jurisdicția muncii, raporturile juridice legate de asigurarea securității și sănătății în muncă a lucrătorilor, raporturile juridice privind formarea profesională a lucrătorilor. (A. Athanasiu, M. Volonciu, L. Dima, O. Cazan, *op. cit.*, p. 2)

6. Prevederile Codului muncii nu se aplică persoanelor care practică o profesiune liberală (experți contabili și contabili autorizați, notari, medici, arhitecți, executori judecătorești, avocați etc.) și care nu își desfășoară activitatea în baza unui contract de muncă, ci în temeiul legii speciale ce le reglementează profesia, persoanelor care prestează munca în baza unor obligații legale, persoanelor fizice care desfășoară activități economice în mod independent și ca membri ai asociațiilor familiale, membrilor consiliilor de administrație, cenzorilor, consilierilor locali și județeni, experților, arbitrilor, mediatorilor și altor persoane care își desfășoară activitatea în baza unor legi speciale și sunt plătiți în temeiul acestor legi, persoanelor care execută lucrări pentru care primesc drepturi de autor în temeiul legii speciale, persoanelor care desfășoară activități în temeiul unor raporturi juridice civile sau comerciale. (A. Athanasiu, M. Volonciu, L. Dima, O. Cazan, *op. cit.*, p. 2-3)

B. NEGATIV

7. Nu formează obiectul de reglementare al Codului muncii sau al altor dispoziții de drept

al muncii activitățile exercitate în cadrul unor raporturi juridice civile (de exemplu, într-un contract civil de prestări de servicii guvernate de dispozițiile Codului civil) sau comerciale și nici munca desfășurată în baza unor obligații legale. (Lucia Uță, Florentina Rotaru, Simona Cristescu, *Codul muncii adnotat*, vol. I, Ed. Hamangiu, București, 2009, p. 8)

8. Nu intră sub incidența prevederilor Codului muncii raporturile juridice reglementate prin legi speciale ale căror subiecte sunt persoane ce exercită profesiuni liberale (de exemplu: avocat, notar public, executor judecătoresc, expert criminalist, expert contabil și contabil

autorizat, medic, medic dentist și farmacist, arhitect, auditor financiar, arbitru, mediator, consilier în proprietate industrială, broker, consultant fiscal, consultant de investiții, psiholog, practician în insolvență, detectiv particular etc.), membri ai asociațiilor familiale, ai consiliilor de administrație, cenzori, consilieri locali și județeni. Există posibilitatea ca unele profesii liberale (de exemplu: medic) să fie exercitate în cadrul unor raporturi juridice de muncă și/sau independent, dispozițiile Codului muncii fiind aplicabile numai în prima dintre aceste ipoteze, atunci când profesionistul are calitatea de salariat. (L. Uță, F. Rotaru, S. Cristescu, *op. cit.*, p. 8)

Curtea Constituțională

1. În condițiile în care, de regulă, între părțile contractului de muncă – angajator și salariat – există o discrepanță vădită din punct de vedere al potențialului economic și financiar în favoarea celui dintâi, de natură să îi permită a-și impune punctul de vedere la negocierea clauzelor contractului, statul – și anume statul de drept, democratic și social, așa cum este definită România în termenii art. 1 alin. (3) din Constituție –, este ținut să intervină legal în sprijinul celui aflat într-o poziție de inferioritate economică. Obligația statului, în sensul arătat, decurge nemijlocit din prevederile art. 41 alin. (2) din Constituție”. (*Dec. nr. 356/2005, M. Of. nr. 825/2005; Dec. nr. 1.277/2010, M. Of. nr. 52/2011*)

2. Raporturile juridice de muncă trebuie să se desfășoare într-un cadru legal, pentru a fi respectate drepturile și îndatoririle, precum și interesele legitime ale ambelor părți. (*Dec. nr. 95/2008, M. Of. nr. 153/2008*)

3. Întreaga legislație a muncii se bazează pe principii generale care au menirea să asigure desfășurarea raporturilor juridice de muncă într-un cadru legal, judicios și echitabil, apărarea deopotrivă a intereselor legitime, atât ale angajatorilor, cât și ale salariaților. Reglementările legale adoptate pe baza

acestor principii generale trebuie să asigure accesul liber al persoanei la o activitate economică, liberă inițiativă și exercitarea acestora în condițiile legii, garantate de art. 45 din Constituție, precum și exercitarea neîngrădită a dreptului la muncă și la protecția socială a salariaților, consacrat de art. 41 din Constituție. (*Dec. nr. 506/2005, M. Of. nr. 982/2005*)

4. Statului îi revin o serie de obligații pentru asigurarea dezvoltării economice, a aplicării principiilor economiei de piață, a unui nivel de trai decent, a măsurilor de protecție socială pentru diferite categorii de persoane, precum și a respectării drepturilor și libertăților fundamentale. Pentru îndeplinirea acestor obligații este necesară elaborarea unor acte normative de reglementare a diferitelor domenii de activitate. În acest sens, dintre asemenea acte normative, o importanță deosebită o au cele referitoare la raporturile de muncă, la drepturile și îndatoririle părților raporturilor de muncă. Pentru asigurarea desfășurării în condiții optime și uniforme a raporturilor de muncă, actele normative în materie prevăd drepturi și obligații minimale, respectiv maximale, care vor trebui respectate la încheierea atât a contractelor colective de muncă, cât și a celor individuale. (*Dec. nr. 380/2004, M. Of. nr. 1015/2004*)

Jurisprudență

1. *Nemotivarea actului administrativ de eliberare din funcția publică – cauză de nulitate*. Este adevărat că Legea nr.188/1999 nu cuprinde dispoziții referitoare la conținutul actului administrativ prin care se dispune eliberarea din funcție a funcționarului public, însă în cauză, sub acest aspect, din dispozițiile art.117 din Legea nr.188/1999 și dispozițiile art.295 alin.(2) [art.278 alin.(2) după republicare] din Codul Muncii rezultă că sunt incidente prevede-

riile Codului Muncii, norme ce completează legislația specială în domeniu.

Prin urmare o astfel de decizie trebuie să cuprindă în mod obligatoriu motivele de fapt și de drept care au determinat eliberarea din funcție întrucât numai în acest fel este posibilă exercitarea controlului judiciar asupra legalității măsurii de eliberare din funcție, motivarea actului reprezentând o condiție de legalitate a acestuia, insuficiența motivării sau nemotivarea acestuia atrăgând nulitatea actului

administrativ de eliberare din funcție. (*C. Ap. Bucu-rești, s. a VIII-a contencios administrativ și fiscal, dec. nr. 2973/2012, RDS nr. 5/2013, www.revista-dreptsocial.ro, cod citare 3102*)

2. Reclamanții fac parte din categoria personalului auxiliar de specialitate din unitățile din justiție, raporturile juridice de muncă ale acestora fiind guvernate de Codul muncii, conform dispozițiilor art. 1 și art. 295 alin. (2) [devenit art. 278 după republicare] din acest cod. Reclamanții fac parte din categoria personalului auxiliar de specialitate din unitățile din justiție, raporturile juridice de muncă ale acestora fiind guvernate de Codul muncii. (*C. Ap. Tg. Mureș, s. civ., de muncă și asigurări sociale, pentru minori și familie, dec. nr. 299/2008*)

3. În pofida deosebirilor existente între raporturile juridice de muncă și cele cooperatiste, între acestea există și puternice asemănări, ambele constituind principalele forme ale raporturilor juridice tipice de muncă. În cauză au fost încălcate prevederile imperative ale art. 268 alin. (2) lit. a), b) și f) Codul Muncii [devenit art. 252 după republicare], care atrag sancțiunea nulității absolute a deciziei de sancționare și fac de prisos examinarea criticilor vizând întrunirea în conținutul faptei imputate reclamantei a cerințelor prevăzute de art. 263 Codul Muncii [devenit art. 247 după republicare], privind abaterea disciplinară. (*C. Ap. Tg. Mureș, s. civ., de muncă și asigurări sociale, pentru minori și familie, dec. nr. 1334/2008*)

Art. 2 [Subiectele reglementării]

Dispozițiile cuprinse în prezentul cod se aplică:

- a) cetățenilor români încadrați cu contract individual de muncă, care prestează muncă în România;
- b) cetățenilor români încadrați cu contract individual de muncă și care prestează activitatea în străinătate, în baza unor contracte încheiate cu un angajator român, cu excepția cazului în care legislația statului pe al cărui teritoriu se execută contractul individual de muncă este mai favorabilă;
- c) cetățenilor străini sau apatrizi încadrați cu contract individual de muncă, care prestează muncă pentru un angajator român pe teritoriul României;
- d) persoanelor care au dobândit statutul de refugiat și se încadrează cu contract individual de muncă pe teritoriul României, în condițiile legii;
- e) ucenicilor care prestează muncă în baza unui contract de ucenicie la locul de muncă;
- f) angajatorilor, persoane fizice și juridice;
- g) organizațiilor sindicale și patronale.

Legislație conexă: ♦ Legea nr. 344/2006 privind detașarea salariaților în cadrul prestării de servicii transnaționale; ♦ H.G. nr. 104/2007 pentru reglementarea procedurii specifice privind detașarea salariaților în cadrul prestării de servicii transnaționale pe teritoriul României; ♦ Directiva Parlamentului European și a Consiliului nr. 96/71/CE din 16 decembrie 1996 privind detașarea lucrătorilor în cadrul prestării de servicii; ♦ Ordinul nr. 17/2013 pentru aprobarea Procedurii de înregistrare a acordurilor privind declararea și plata contribuțiilor sociale, încheiate de angajatorii nerezidenți cu persoane fizice rezidente sau nerezidente care își desfășoară activitatea în România și obțin venituri din salarii, precum și pentru reglementarea unor aspecte procedurale (M. Of. nr. 36 din 11 ianuarie 2013).

Comentariu

Prin acest articol se reglementează câmpul personal de aplicare, și anume căror persoane li se aplică dispozițiile acestei legi.

Ca tehnică legislativă, se utilizează enumerarea, adică menționarea fiecărei categorii de persoane căreia i se aplică aceste dispoziții, cele care nu sunt enumerate înțelegându-se că nu intră în câmpul de aplicare decât în mod excepțional, și anume în situația în care legea specială care legea specială nu cuprinde dispoziții.

Altfel spus, simplul fapt că nu sunt enumerați, cu titlul de exemplu funcționari publici, sau membrii cooperatori, nu înseamnă că sunt excluși în mod definitiv de la aplicarea legii, ci, acolo unde se impune, este posibil ca legislația muncii să li se aplice și lor.